

VEDLEGG TIL PRESSEMELDING

Arlanda, 7. september 2009

Overenskomst om prinsipper for videre utvikling av et felles marked for elsertifikater

1. Bakgrunn

Vinteren 2008/2009 har det vært drøftinger om et felles sertifikatmarked med bakgrunn i forståelsen som ble lagt fram 27. juni 2008. Landenes tilpasning til EUs fornybardirektiv har preget drøftingene om det felles sertifikatmarkedet. Fornybardirektiv (2009/28/EG) ble vedtatt 23. april i år og setter forpliktende mål for å fremme bruken av fornybar energi. For å oppnå målene kan medlemslandene velge å bruke nasjonale støttesystemer og ulike samarbeidsmekanismer. For både Sverige og Norge vil EU-direktivet være sentralt for utviklingen av fornybar elektrisitet. Et felles sertifikatmarked må derfor være robust i den forestående utviklingen i Europa.

2. Status for elsertifikatmarkedet og EUs fornybardirektiv

Sverige har hatt et elsertifikatmarked siden 2003. Markedet gir i dag stabile og gode rammevilkår for betydelige investeringer i fornybar elektrisitet. Det nasjonale markedet er således et sentralt virkemiddel i energi- og klimapolitikken i Sverige.

På svensk side er målene for fornybar energi avklart gjennom EUs fornybardirektiv. Sverige har fått et fornybarmål på 49 prosent i henhold til direktivet. Blant annet på denne bakgrunn la den svenske regjeringen fram to proposisjoner for Riksdagen i mars 2009 som til sammen utgjør *"En sammanhållen klimat- och energipolitik"*. Bl.a. foreslo regjeringen at andelen fornybar energi i år 2020 bør være minst 50 prosent av den totale energianvendningen. Dertil gjøres den bedømming at et nytt mål for fornybar elproduksjon i elsertifikatsystemet bør settes opp i nivå med 25 TWh til 2020, sammenlignet med situasjonen i 2002. Energimyndigheten har fått i oppdrag å analysere og utforme hvordan dette skal gjennomføres.

Norge tok i 2004 initiativ til å drøfte et felles sertifikatmarked med Sverige. Det ble gjennomført en grundig felles faglig prosess som la grunnlaget for politiske drøftinger mellom de to landene om et slikt marked. Drøftingene våren 2006 førte imidlertid ikke fram.

Norge tar sikte på å starte forhandlinger med EU om fornybardirektivet om kort tid.

Den svenske regjeringen varslet tidlig at den vil arbeide for at elsertifikatsystemet skal utvides til andre land. Norge tok høsten 2007 initiativ til nye drøftinger om et felles marked. Det ble etablert en forståelse om videre samarbeid 27. juni 2008. Et sentralt tema i drøftingen har vært EUs fornybardirektiv. I begge land vil oppfølgingen av direktivet være et viktig element i energipolitikken i de neste ti årene.

3. Forutsetninger for et felles sertifikatmarked

Ministrene er enige om at et felles elsertifikatmarked vil gi fordeler for begge land i arbeidet med å fremme klima- og miljømål så vel som forsyningssikkerhet. Ministrene er enige om at et felles sertifikatmarked vil legge grunnlaget for betydelige investeringer i fornybar elektrisitet i begge land. Ambisiøse mål for fornybar energi og klima understreker behovet for å finne fram til de mest effektive utbyggingsløsningene. Ministrene legger videre vekt på at markedet i Norge og Sverige også i framtiden skal kunne utvikles til et elsertifikatmarked mellom flere land.

Ministrene peker også på at de gode erfaringene med det nordiske kraftmarkedet gjør det naturlig å gå videre med felles løsninger for utbyggingen av fornybar elektrisitet.

Landenes forpliktelser i sertifikatordningen må være tilpasset fornybardirektivet. Det vil også være viktig å finne løsninger som gjør at Norges inntreden ikke skaper usikkerhet for det etablerte svenske markedet.

Utbyggingen av det enkelte anlegg for fornybar elektrisitet avhenger av en rekke faktorer, som støttesystem, prisene på elektrisitet, utbyggingskostnadene og kapasiteten i overføringsnett. Nesten alle nye prosjekter vil berøre allmenne interesser og ha lokale miljøkonsekvenser, det betyr at omfanget av utbyggingstillatelser er avgjørende for omfanget av utbygginger. Sertifikatordningen er derfor bare en av flere faktorer som påvirker utbyggingsbeslutningene. Likeverdige rammevilkår er nødvendig for at et sertifikatmarked skal virke på en god måte og ut fra markedsbaserte prinsipper.

Kostnadseffektiviteten i et sertifikatmarked er størst om det er teknologinøytralt. Det vil si at alle produksjonsmåter for fornybar elektrisitet kan få inntekter fra sertifikatsalg. Teknologinøytralitet gjør at målene om fornybar elektrisitet kan nås til lavest mulig kostnad. Sveriges elsertifikatordning er med noen få unntak teknologinøytral. En felles sertifikatordning bør være i tråd med dette. Hensynet til andre allmenne interesser og lokale natur- og miljøforhold er viktige og skal ivaretas gjennom tillatelsene til de enkelte utbyggingene.

Endelige avklaringer knyttet til å etablere et felles sertifikatmarked skjer etter Norges forhandlinger med EU om en tilpasningstekst til fornybardirektivet, og rammene for Sveriges videre utvikling av sitt sertifikatmarked er avklart. Norge er innstilt på å ta en like ambisiøs forpliktelse som Sverige regnet fra det tidspunktet som et felles sertifikatmarked starter.

Det vil fremme forståelsen og aksepten for et felles elsertifikatmarked om konkurransevilkårene for alle aktørene så langt som mulig blir likeverdige. Konesjonsprosessen, med krav til vurderinger og vektning av miljøkonsekvenser, er imidlertid det enkelte lands ansvar.

Ett velfungerende overføringsnett er nødvendig for at et felles elsertifikatstystem skal fungere, og det bidrar til økt forsyningssikkerhet i det nordiske markedet. Ministrene er enige om at den store satsningen på fornybar energi krever omfattende utbygging av overførings- og fordelingsnett i Norden. Det er etablert et nært nordisk samarbeid om utbygging og drift av nett, både på ministernivå, mellom de systemansvarlige nettselskapene og regulatorene. En konkret handlingsplan om utbygging og drift av nett og øvrig samarbeid om utvikling av kraftmarkedet, ble vedtatt på ministermøtet i Umeå i 2008. I handlingsplanen legges det til grunn at de nettinvesteringer som det allerede er en overenskommelse om i de nordiske stamnettsforetakenes felles nettutviklingsplaner skal komme i gang så fort som mulig.

Ministrene legger stor vekt på dette arbeidet, og vil bidra til gjennomføringen av strategiske overføringsforbindelser for å sikre utviklingen av fornybar elektrisitet i Norge og Sverige. Det skal være jevnlig kontakt på departementsnivå om utviklingen av viktige overføringsforbindelser.

4. Utredninger

EUs mål for fornybar energi og klima forsterker behovet for et samarbeid mellom land. Gjennom fornybardirektivet legges det til rette for et slikt samarbeid ved hjelp av ulike mekanismer, for eksempel gjennom felles støttesystem. Det er viktig å vurdere samarbeidet mellom Norge og Sverige i lys av de ulike fleksibilitetsmekanismene før en tar stilling til den endelige utformingen av det felles sertifikatmarkedet.

Konkurransevilkårene er viktig for å få en balansert utvikling i markedet. Det skal gjennomføres analyser i både Sverige og Norge for å kartlegge ressursgrunnlaget for fornybar elektrisitet. Det er nødvendig blant annet for å få et felles grunnlag for å bedømme potensialer og kostnader for utbyggingen i de to landene.

Det skal gjennomføres en utredning av konsekvensene for miljø og av å inkludere flere land i markedet. Myndighetene skal også analysere vurderingsgrunnlaget for utbygging og finansiering av sentralnettene i Norge og Sverige.

5. Tidsplan

Både Sverige og Norge utreder nå de nye ambisjonene innenfor energipolitikken. Dette arbeidet forventes ferdigstilt til sommeren 2010.

Det vil bli foretatt en lovmessig- og systemteknisk gjennomgang, for å tilrettelegge for et felles svensk-norsk elsertifikatmarked. Høsten 2010 vil Norge starte opp arbeidet med lov- og registerutbedring for sertifikatmarkedet. Dette forutsetter at de endelige avklaringene for samarbeidet er klare. Et felles arbeidsutvalg skal legge til rette for at alle sider ved et felles sertifikatmarked blir gjennomgått. Landene vil fortsette å samkjøre prosessene med sikte på oppstart av det felles elsertifikatmarkedet fra 1. januar 2012.

Näringsminister Maud Olofsson og olje- og energiminister Terje Riis-Johansen erstatter med dette forståelsen av 27. juni 2008 om utvikling av et felles elsertifikatmarked mellom Norge og Sverige.

Maud Olofsson
Näringsminister

Terje Riis-Johansen
Olje- og energiminister